

ส่วนที่ 3: สถานการณ์สุขภาพจิตของคนไทย ใน 76 จังหวัด พ.ศ. 2552

สถานการณ์สุขภาพจิตของคนไทยปี 2552 ที่พิจารณาจากคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยของประชากรในแต่ละจังหวัด พบว่าประชากรใน 63 จังหวัดของประเทศไทยมีคะแนนสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคืออยู่ในพิสัย 28-34 คะแนน อย่างไรก็ตาม ประชากรใน 6 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ สระแก้ว นครนายก ลำปาง ภูเก็ต และหนองบัวลำภู มีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยต่ำกว่า 31 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนที่ถูกจัดลำดับอยู่ในกลุ่มต่ำที่สุด โดยเฉพาะ 2 จังหวัดที่มีคะแนนต่ำที่สุดที่น้อยกว่า 30 คะแนน คือจังหวัดสมุทรปราการ (28.74 คะแนน) และจังหวัดสระแก้ว (29.63 คะแนน)

จังหวัดที่ประชากรมีสุขภาพจิตดี

ประชากรใน 13 จังหวัด มีคะแนนสุขภาพจิตสูงกว่าคนทั่วไปหรือมีสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยประชากรภาคใต้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพังงามีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 36.81 คะแนน อันดับต่อมาเป็นประชากรภาคกลางคือ จังหวัดชลบุรี และ 3 อันดับถัดมาเป็นประชากรภาคอีสาน ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด นครพนม และสุรินทร์

ตาราง 6: ห้าจังหวัดที่มีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยของประชากร 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2552
ดีที่สุดและต่ำที่สุด

ห้าจังหวัดที่มีคะแนนสุขภาพจิตสูงที่สุด		ห้าจังหวัดที่มีคะแนนสุขภาพจิตต่ำที่สุด	
พังงา	(36.81 คะแนน)	หนองบัวลำภู	(30.70 คะแนน)
ชลบุรี	(36.66 คะแนน)	ภูเก็ต	(30.55 คะแนน)
ร้อยเอ็ด	(35.99 คะแนน)	นครนายก, ลำปาง	(30.09 คะแนน)
นครพนม	(35.93 คะแนน)	สระแก้ว	(29.63 คะแนน)
สุรินทร์	(35.91 คะแนน)	สมุทรปราการ	(28.74 คะแนน)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จังหวัดที่ประชากรมีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป

ประชากรที่มีคะแนนสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปปี 2552 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตภาคกลาง ในจังหวัดสมุทรปราการมีประชากรมากกว่า 1 ใน 3 ที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปซึ่งนับว่ามากที่สุด ในขณะที่สองอันดับถัดมา คือจังหวัดสระแก้วและนครนายก มีประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปมากกว่าร้อยละ 30 และสองอันดับสุดท้าย คือจังหวัดลำปางและสมุทรสงคราม ห้าจังหวัดที่กล่าวมามีคะแนนสุขภาพจิตอยู่ในอันดับเรียงท้าย ส่วนห้าจังหวัดที่ประชากรสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปน้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครพนม สกลนคร แพร่ ชุมพร เชียงใหม่ พิจิตร และพังงา จังหวัดเหล่านี้มีประชากรน้อยกว่าร้อยละ 5 ที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป

ตาราง 7: ห้าจังหวัดที่มีร้อยละของประชากร 15 ปีขึ้นไปสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป น้อยที่สุดและมากที่สุด พ.ศ. 2552

ห้าจังหวัดที่มีร้อยละของประชากรสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปน้อยที่สุด	ห้าจังหวัดที่มีร้อยละของประชากรสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปมากที่สุด
นครพนม (2.4)	สมุทรสงคราม (27.3)
สกลนคร (2.7)	ลำปาง (28.8)
แพร่, ชุมพร (3.8)	นครนายก (30.3)
เชียงใหม่, พิจิตร (4.0)	สระแก้ว (31.3)
พังงา (4.3)	สมุทรปราการ (35.5)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จังหวัดที่ประชากรมีการสนับสนุนจากครอบครัวมากที่สุด

ประชากรที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวสูงที่สุดในปี 2552 สามอันดับแรกอยู่ในจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดนครพนม สุรินทร์ และนครสวรรค์ ส่วนอันดับถัดมาเป็นจังหวัดพังงา และจังหวัดน่าน ขณะที่ประชากรที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวน้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ตราด ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรปราการ และพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 8: ห้าจังหวัดที่มีคะแนนการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวเฉลี่ย
ของประชากร 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2552 ดีที่สุดและต่ำที่สุด

ห้าจังหวัดที่มีการสนับสนุนจากครอบครัว สูงที่สุด		ห้าจังหวัดที่มีการสนับสนุนจากครอบครัว ต่ำที่สุด	
นครพนม	(2.848 คะแนน)	พระนครศรีอยุธยา	(2.216 คะแนน)
สุรินทร์	(2.808 คะแนน)	สมุทรปราการ	(2.206 คะแนน)
นครสวรรค์	(2.723 คะแนน)	ประจวบคีรีขันธ์	(2.197 คะแนน)
พังงา	(2.711 คะแนน)	ตราด	(2.181 คะแนน)
น่าน	(2.699 คะแนน)	ปัตตานี	(2.159 คะแนน)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะ เศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จังหวัดที่ประชากรมีสมรรถภาพของจิตใจมากที่สุด

จังหวัดที่ประชากรมีสมรรถภาพของจิตใจสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี พังงา ปราชินบุรี
ร้อยเอ็ด และนครพนม ส่วนจังหวัดที่ประชากรมีสมรรถภาพของจิตใจต่ำที่สุด ได้แก่ จังหวัด
แม่ฮ่องสอน สมุทรปราการ นครนายก นครปฐม และหนองบัวลำภู

ตาราง 9: ห้าจังหวัดที่มีคะแนนสมรรถภาพของจิตใจเฉลี่ย
ของประชากร 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2552 ดีที่สุดและต่ำที่สุด

ห้าจังหวัดที่มีสมรรถภาพของจิตใจสูงที่สุด		ห้าจังหวัดที่มีสมรรถภาพของจิตใจต่ำที่สุด	
ชลบุรี	(2.280 คะแนน)	แม่ฮ่องสอน	(1.528 คะแนน)
พังงา	(2.245 คะแนน)	สมุทรปราการ	(1.526 คะแนน)
ปราชินบุรี	(2.213 คะแนน)	นครนายก	(1.369 คะแนน)
ร้อยเอ็ด	(2.209 คะแนน)	นครปฐม	(1.327 คะแนน)
นครพนม	(2.137 คะแนน)	หนองบัวลำภู	(1.107 คะแนน)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จังหวัดที่ประชากรมีคุณภาพของจิตใจมากที่สุด

จังหวัดที่ประชากรมีคุณภาพของจิตใจสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี นราธิวาส น่าน ร้อยเอ็ด และสุรินทร์ สำหรับจังหวัดที่ประชากรมีคุณภาพของจิตใจต่ำที่สุด ได้แก่ จังหวัด นครนายก ระยอง ยโสธร ลำปาง และสมุทรสงคราม

ตาราง 10: ห้าจังหวัดที่มีคะแนนคุณภาพของจิตใจเฉลี่ย
ของประชากร 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2552 ดีที่สุดและต่ำที่สุด

ห้าจังหวัดที่มีคุณภาพของจิตใจสูงที่สุด		ห้าจังหวัดที่มีคุณภาพของจิตใจต่ำที่สุด	
ชลบุรี	(2.512 คะแนน)	สมุทรสงคราม	(1.870 คะแนน)
นราธิวาส	(2.378 คะแนน)	ลำปาง	(1.847 คะแนน)
น่าน	(2.357 คะแนน)	ยโสธร	(1.839 คะแนน)
ร้อยเอ็ด	(2.350 คะแนน)	ระยอง	(1.834 คะแนน)
สุรินทร์	(2.346 คะแนน)	นครนายก	(1.776 คะแนน)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จังหวัดที่ประชากรมีการไม่มีความรู้สึกทางลบมากที่สุด

การไม่มีความรู้สึกทางลบของประชากรในจังหวัดต่างๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง และมีคะแนนของการไม่มีความรู้สึกทางลบใกล้เคียงกัน โดยจังหวัดที่ประชากรมีการไม่มีความรู้สึกทางลบสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดระยอง พะเยา อุบลราชธานี ชุมพร และพังงา ขณะที่จังหวัดที่ประชากรมีการไม่มีความรู้สึกทางลบต่ำที่สุด ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส นครราชสีมา ลำปาง ภูเก็ต และมหาสารคาม

**ตาราง 11: ทำจังหวัดที่มีคะแนนการไม่มีความรู้สึกทางลบเฉลี่ย
ของประชากร 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2552 ดีที่สุดและต่ำที่สุด**

ทำจังหวัดที่มีการไม่มีความรู้สึกทางลบสูงที่สุด		ทำจังหวัดที่มีการไม่มีความรู้สึกทางลบต่ำที่สุด	
ระยอง	(2.916 คะแนน)	มหาสารคาม	(2.516 คะแนน)
พะเยา	(2.908 คะแนน)	ภูเก็ต	(2.495 คะแนน)
อุบลราชธานี	(2.891 คะแนน)	ลำปาง	(2.458 คะแนน)
ชุมพร	(2.885 คะแนน)	นครราชสีมา	(2.396 คะแนน)
พังงา	(2.846 คะแนน)	นราธิวาส	(2.347 คะแนน)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จังหวัดที่ประชากรมีความรู้สึกทางบวกมากที่สุด

จังหวัดต่าง ๆ มีระดับคะแนนความรู้สึกทางบวกไม่สูงมากนัก จังหวัดที่ที่ประชากรมีความรู้สึกทางบวกสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดสงขลา ยะลา พัทลุง เพชรบุรี และสกลนคร ส่วนจังหวัดที่ประชากรมีความรู้สึกทางบวกต่ำที่สุด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สระแก้ว ชัยภูมิ นครราชสีมา และอุบลราชธานี

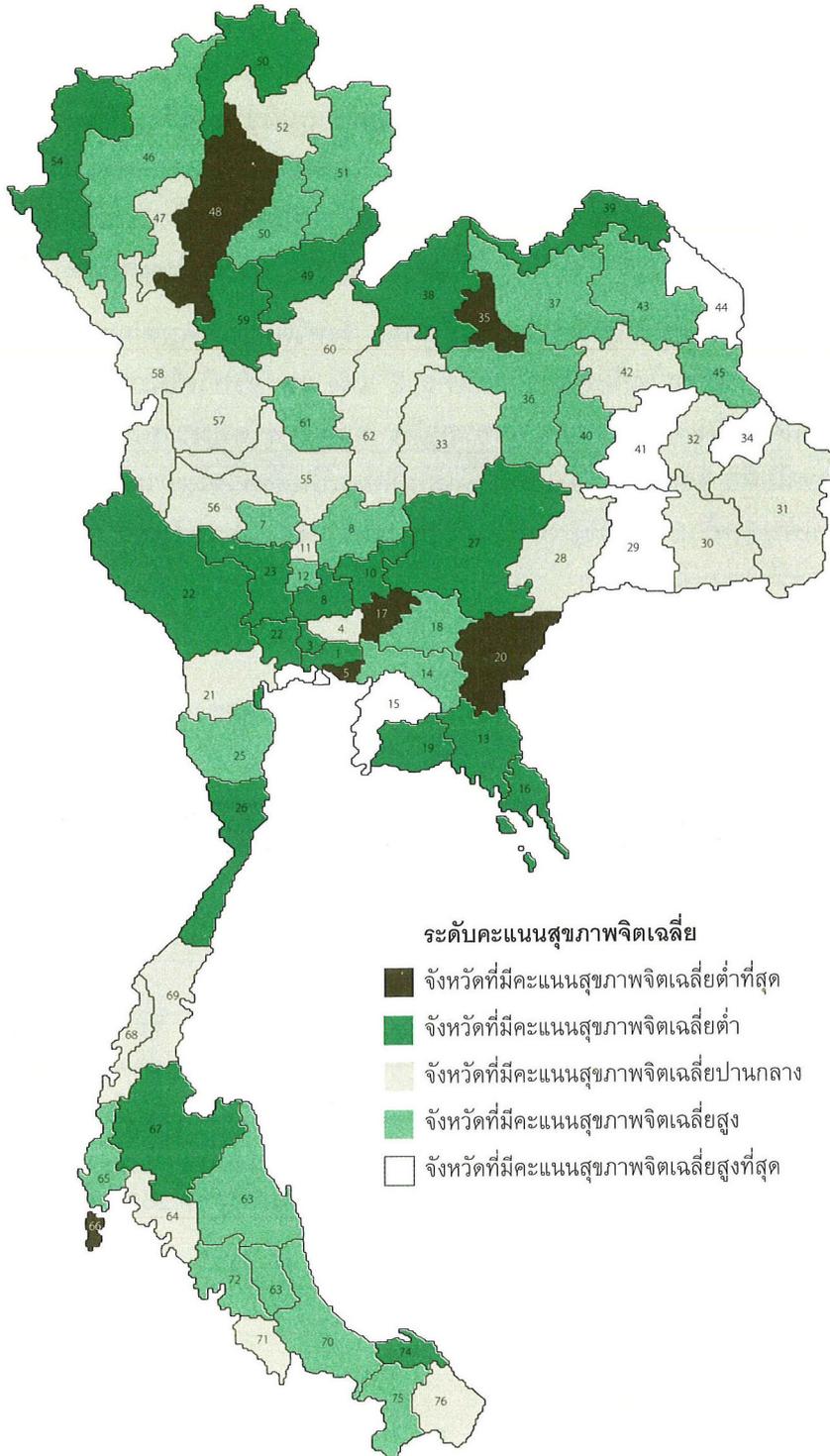
**ตาราง 12: ทำจังหวัดที่มีคะแนนความรู้สึกทางบวกเฉลี่ยของประชากร 15 ปีขึ้นไป
พ.ศ. 2552 ดีที่สุดและต่ำที่สุด**

ทำจังหวัดที่มีความรู้สึกทางบวกสูงที่สุด		ทำจังหวัดที่มีความรู้สึกทางบวกต่ำที่สุด	
สงขลา	(2.279 คะแนน)	อุบลราชธานี	(1.742 คะแนน)
ยะลา	(2.228 คะแนน)	นครราชสีมา	(1.696 คะแนน)
พัทลุง	(2.205 คะแนน)	ชัยภูมิ	(1.687 คะแนน)
เพชรบุรี	(2.165 คะแนน)	สระแก้ว	(1.666 คะแนน)
สกลนคร	(2.158 คะแนน)	สมุทรปราการ	(1.570 คะแนน)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพ 1 ระดับคะแนนสุขภาพจิตของประชากร
15 ปีขึ้นไปใน 76 จังหวัด พ.ศ. 2552

1. กรุงเทพมหานคร
2. นครปฐม
3. นนทบุรี
4. ปทุมธานี
5. สมุทรปราการ
6. สมุทรสาคร
7. ชัยนาท
8. พระนครศรีอยุธยา
9. สระบุรี
10. สระบุรี
- 11.อ่างทอง
12. สิงห์บุรี
13. จันทบุรี
14. ฉะเชิงเทรา
15. ชลบุรี
16. ตราด
17. นครนายก
18. ปราจีนบุรี
19. ระยอง
20. สระแก้ว
21. ราชบุรี
22. กาญจนบุรี
23. สุพรรณบุรี
24. สมุทรสงคราม
25. เพชรบุรี
26. ประจวบคีรีขันธ์
27. นครราชสีมา
28. บุรีรัมย์
29. สุรินทร์
30. ศรีสะเกษ
31. อุบลราชธานี
32. ยโสธร
33. ชัยภูมิ
34. อำนาจเจริญ
35. หนองบัวลำภู
36. รอนแก่น
37. อุดรธานี
38. เลย
39. หนองคาย
40. มหาสารคาม
41. ร้อยเอ็ด
42. กาฬสินธุ์
43. สกลนคร
44. นครพนม
45. มุกดาหาร
46. เชียงใหม่
47. ลำพูน
48. ลำปาง
49. อุตรดิตถ์
- 50.แพร่
51. น่าน
52. พะเยา
53. เชียงราย
54. แม่ฮ่องสอน
55. นครสวรรค์
56. อุทัยธานี
57. กำแพงเพชร
58. ตาก
59. สุโขทัย
60. พิษณุโลก
61. พิจิตร
62. เพชรบูรณ์
63. นครศรีธรรมราช
64. กระบี่
65. พังงา
- 66.ภูเก็ต
67. สุราษฎร์ธานี
68. ระนอง
69. ชุมพร
70. สงขลา
71. สตูล
72. ตรัง
73. พัทลุง
74. ปัตตานี
75. ยะลา
76. นราธิวาส

รายได้ครัวเรือนเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนได้ ซึ่งสถานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของประชากร ดังนั้นจึงนำข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในแต่ละจังหวัดจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 มาจัดกลุ่มโดยใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ของกลุ่มเป็นตัวแบ่งระดับรายได้ของครัวเรือน เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนจังหวัดเท่าๆ กัน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรที่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในระดับต่ำ มี 25 จังหวัด ประชากรที่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในระดับปานกลาง มี 26 จังหวัด และประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในระดับสูง มี 25 จังหวัด

จังหวัดที่มีรายได้ครัวเรือนสูงที่สุดคือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ 4 อันดับรองลงมาเป็นจังหวัดที่อยู่เขตปริมณฑล 2 แห่ง และจังหวัดในภาคใต้อีก 2 แห่ง จังหวัดเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเศรษฐกิจ ส่วนจังหวัดที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำที่สุดอยู่ในภาคเหนือคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน อันดับถัดมาเป็นจังหวัดในภาคใต้ นั่นคือนราธิวาส และ 3 อันดับสุดท้าย คือจังหวัดศรีสะเกษ นครพนม และสุรินทร์ ซึ่งล้วนเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 13: ห้าจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สูงที่สุดและต่ำที่สุด

ห้าจังหวัดที่มีรายได้ครัวเรือนสูงที่สุด		ห้าจังหวัดที่มีรายได้ต่ำที่สุด	
กรุงเทพมหานคร	(47,125.04 บาท)	สุรินทร์	(12,664.27 บาท)
นนทบุรี	(41,347.59 บาท)	นครพนม	(12,451.23 บาท)
สุราษฎร์ธานี	(34,499.47 บาท)	ศรีสะเกษ	(12,366.03 บาท)
ปทุมธานี	(30,596.87 บาท)	นราธิวาส	(11,802.30 บาท)
ภูเก็ต	(30,296.31 บาท)	แม่ฮ่องสอน	(8,214.26 บาท)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยของประชากรตามระดับรายได้ของจังหวัด พบว่าประชากรที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีระดับรายได้ต่ำที่สุดมีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือประชากรที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีระดับรายได้ปานกลาง และประชากรที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีระดับรายได้สูงที่สุดมีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยต่ำที่สุด (33.49, 32.99 และ 32.83 คะแนน ตามลำดับ)

แผนภูมิ 25: คะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยของประชากร 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มจังหวัดที่มีระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยของจังหวัดต่างๆ กัน พ.ศ. 2552

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

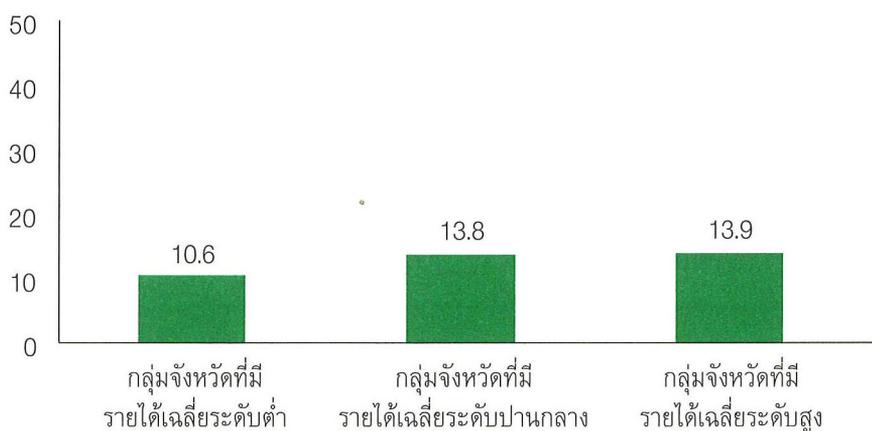
แม้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ด นครพนม และสุรินทร์จะเป็นจังหวัดที่มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในระดับต่ำมาก แต่กลับมีคะแนนสุขภาพจิตสูงกว่าคะแนนของจังหวัดที่มีรายได้ในระดับปานกลาง ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี ชัยนาท และยะลา รวมทั้งจังหวัดสงขลาที่มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในระดับสูงที่มีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยอยู่ในอันดับสามของกลุ่ม จังหวัดที่มีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยอยู่ในอันดับหนึ่งและสองของกลุ่มที่มีรายได้ครัวเรือนในระดับสูงคือจังหวัดพังงาและชลบุรี ล้วนเป็นจังหวัดที่สะท้อนภาพของการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรในด้านสุขภาพจิตร่วมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัดด้วย ในทางกลับกัน จังหวัดสมุทรปราการ ภูเก็ต และสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง แต่สุขภาพจิตของประชากรในพื้นที่กลับมีคะแนนต่ำ รวมทั้งจังหวัดสระแก้ว นครนายก และสมุทรสงครามที่เป็นจังหวัดในภาคกลาง ซึ่งมีรายได้ในระดับปานกลาง จังหวัดเหล่านี้ อยู่ใกล้กับศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ แต่ประชากรกลับมีคะแนนสุขภาพจิตที่ไม่สูงมากนัก

ตาราง 14: สามจังหวัดที่มีคะแนนสุขภาพจิตเฉลี่ยของประชากร 15 ปีขึ้นไป สูงที่สุด และต่ำที่สุด จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พ.ศ. 2552

จังหวัดที่มีระดับรายได้ต่ำ		จังหวัดที่มีระดับรายได้ปานกลาง		จังหวัดที่มีระดับรายได้สูง	
คะแนนสุขภาพจิตสูงที่สุด	คะแนนสุขภาพจิตต่ำที่สุด	คะแนนสุขภาพจิตสูงที่สุด	คะแนนสุขภาพจิตต่ำที่สุด	คะแนนสุขภาพจิตสูงที่สุด	คะแนนสุขภาพจิตต่ำที่สุด
ร้อยเอ็ด (35.99 คะแนน)	แม่ฮ่องสอน (31.51 คะแนน)	อุดรธานี (35.25 คะแนน)	สมุทรสงคราม (31.24 คะแนน)	พังงา (36.81 คะแนน)	สุราษฎร์ธานี (31.75 คะแนน)
นครพนม (35.93 คะแนน)	หนองบัวลำภู (30.70 คะแนน)	ชัยนาท (34.87 คะแนน)	นครนายก (30.09 คะแนน)	ชลบุรี (36.66 คะแนน)	ภูเก็ต (30.55 คะแนน)
สุรินทร์ (35.91 คะแนน)	ลำปาง (30.09 คะแนน)	ยะลา (34.68 คะแนน)	สระแก้ว (29.63 คะแนน)	สงขลา (35.19 คะแนน)	สมุทรปราการ (28.74 คะแนน)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 26: ร้อยละของประชากร 15 ปีขึ้นไปที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป จำแนกตามระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยของจังหวัดต่างๆ กัน พ.ศ. 2552

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จังหวัดสมุทรปราการมีสัดส่วนของประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ครัวเรือนในระดับที่สูง และสูงกว่าจังหวัดที่มีประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปเป็นอันดับสูงที่สุดในกลุ่มที่มีระดับรายได้ครัวเรือนในกลุ่มที่ต่ำและปานกลางอย่างจังหวัดลำปางและสระแก้ว ในขณะที่จังหวัดนครพนมที่มีสัดส่วนของประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปน้อยที่สุดในกลุ่มที่มีรายได้ครัวเรือนในระดับต่ำ และยิ่งน้อยกว่าสัดส่วนของประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปในจังหวัดที่มีรายได้ครัวเรือนในระดับปานกลางและระดับสูงอีกด้วย

ตาราง 15: สามจังหวัดที่มีร้อยละของประชากร 15 ปีขึ้นไปที่มีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป พ.ศ. 2552 น้อยที่สุดและมากที่สุด จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

จังหวัดที่มีระดับรายได้ต่ำ		จังหวัดที่มีระดับรายได้ปานกลาง		จังหวัดที่มีระดับรายได้สูง	
ประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปน้อยที่สุด	ประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปมากที่สุด	ประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปน้อยที่สุด	ประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปมากที่สุด	ประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปน้อยที่สุด	ประชากรที่สุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปมากที่สุด
นครพนม (ร้อยละ 2.36)	แม่ฮ่องสอน (ร้อยละ 18.78)	ลำพูน (ร้อยละ 4.38)	สมุทรสงคราม (ร้อยละ 27.27)	ชุมพร (ร้อยละ 3.80)	นนทบุรี (ร้อยละ 20.00)
สกลนคร (ร้อยละ 2.68)	ประจวบคีรีขันธ์ (ร้อยละ 24.49)	ชัยนาท (ร้อยละ 5.67)	นครนายก (ร้อยละ 30.25)	พิจิตร (ร้อยละ 4.02)	ภูเก็ต (ร้อยละ 25.61)
แพร่ (ร้อยละ 3.80)	ลำปาง (ร้อยละ 28.78)	พัทลุง (ร้อยละ 6.28)	สระแก้ว (ร้อยละ 31.29)	พังงา (ร้อยละ 4.30)	สมุทรปราการ (ร้อยละ 35.54)

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้ระดับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น และเป็นผลให้อัตรารายได้เฉลี่ยต่อหัวก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน แต่การพัฒนาดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่มในทุกพื้นที่ ดังจะเห็นว่าเมืองมีความเจริญเติบโตเร็วกว่าชนบท ข้อมูลรายได้ครัวเรือนข้างต้น อาจช่วยสะท้อนภาพของการกระจุกตัวของรายได้ในกลุ่มพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ เมื่อการพัฒนาไม่ได้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ย่อมทำให้มีการกระจุกตัวของพื้นที่แห่งความเจริญ ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวที่แม้จะสูงขึ้นแต่ก็อาจไม่ได้เกิดความเท่าเทียมกันในรายได้

ดัชนีที่นิยมนำมาใช้ในการบ่งบอกถึงลักษณะความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) และลักษณะของเส้นโค้งลอเรนซ์ (Lorenz curve) ดัชนีทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ค่าสัมประสิทธิ์จินีเป็นการวัดความไม่เท่าเทียมในรูปของสัดส่วน (Gini ratio) มีค่าระหว่าง 0 กับ 1 ถ้ามีค่าเท่ากับ 0 หมายความว่ามีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมอย่างสมบูรณ์ (Perfect equality) นั่นคือทุกคนมีรายได้เท่ากันหมด แต่ถ้ามีค่าเท่ากับ 1 หมายความว่ามีการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ที่สุด (Perfect inequality) นั่นคือมีเพียงคนเดียวที่มีรายได้ ฉะนั้นถ้าค่าสัมประสิทธิ์จินียิ่งมาก ความไม่เท่าเทียมกันยิ่งเพิ่มสูงขึ้น โดยค่าสัมประสิทธิ์จินีคำนวณจากค่าของพื้นที่ระหว่างเส้นโค้งลอเรนซ์ของการกระจายรายได้กับเส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์เป็นตัวตั้ง และค่าของพื้นที่ใต้เส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์เป็นตัวหาร

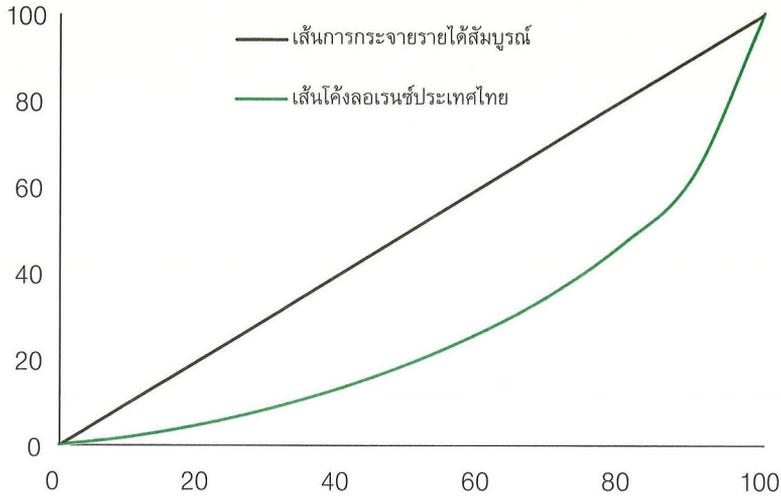
จากการนำข้อมูลรายได้ครัวเรือนของการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์จินี พบว่าประเทศไทยมีค่าสัมประสิทธิ์จินีเท่ากับ 0.466 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในภาพรวมของประเทศมีความเหลื่อมล้ำกันทางรายได้ที่ไม่สูงมากนัก จะเห็นว่าเส้นโค้งลอเรนซ์มีลักษณะที่เบนออกจากเส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์ โดยจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีค่าสัมประสิทธิ์จินีต่ำที่สุด คือมีเพียง 0.299 ส่วนจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีค่าสัมประสิทธิ์จินีสูงที่สุดคือ 0.530 และจากเส้นโค้งลอเรนซ์จะเห็นว่าเส้นของจังหวัดเชียงรายมีการเบนออกจากเส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์มากกว่าเส้นของจังหวัดปทุมธานี เราจะได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเหลื่อมล้ำของรายได้กับสถานการณ์สุขภาพจิตตอนต่อไป

ตาราง 16: ค่าสัมประสิทธิ์จีซีของจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย พ.ศ. 2552

จังหวัด	ค่าสัมประสิทธิ์จีซี	จังหวัด	ค่าสัมประสิทธิ์จีซี	จังหวัด	ค่าสัมประสิทธิ์จีซี
ทั่วประเทศ	0.466				
ปทุมธานี	0.299	ประจวบคีรีขันธ์	0.394	กรุงเทพมหานคร	0.429
ภูเก็ต	0.310	ระยอง	0.396	พะเยา	0.430
ชลบุรี	0.312	ปัตตานี	0.398	ยะลา	0.432
สมุทรสาคร	0.320	นครสวรรค์	0.399	ราชบุรี	0.434
นครนายก	0.327	พัทลุง	0.399	อ่างทอง	0.435
นครปฐม	0.330	หนองบัวลำภู	0.400	เชียงใหม่	0.437
นราธิวาส	0.349	ตรัง	0.401	ชัยนาท	0.438
พิจิตร	0.358	อุดรดิตถ์	0.401	สงขลา	0.439
ฉะเชิงเทรา	0.359	พระนครศรีอยุธยา	0.402	สมุทรสงคราม	0.441
สระบุรี	0.360	ปราจีนบุรี	0.403	น่าน	0.441
แพร่	0.369	อำนาจเจริญ	0.404	สุรินทร์	0.442
สตูล	0.372	กระบี่	0.404	อุทัยธานี	0.444
สุพรรณบุรี	0.373	สมุทรปราการ	0.406	สระแก้ว	0.445
นนทบุรี	0.375	ร้อยเอ็ด	0.407	สิงห์บุรี	0.447
อุบลราชธานี	0.377	ยโสธร	0.410	อุดรธานี	0.453
เลย	0.377	นครราชสีมา	0.414	ลพบุรี	0.453
เพชรบุรี	0.378	พิษณุโลก	0.414	กาฬสินธุ์	0.453
ตาก	0.380	เพชรบูรณ์	0.414	บุรีรัมย์	0.454
ชุมพร	0.380	นครพนม	0.414	สุราษฎร์ธานี	0.455
จันทบุรี	0.382	ลำพูน	0.415	ขอนแก่น	0.456
ระนอง	0.383	ศรีสะเกษ	0.416	มหาสารคาม	0.463
กาญจนบุรี	0.384	แม่ฮ่องสอน	0.419	สุโขทัย	0.462
หนองคาย	0.388	มุกดาหาร	0.419	สกลนคร	0.468
พังงา	0.390	ตราด	0.422	ลำปาง	0.490
ชัยภูมิ	0.391	นครศรีธรรมราช	0.429	เชียงราย	0.530
กำแพงเพชร	0.392				

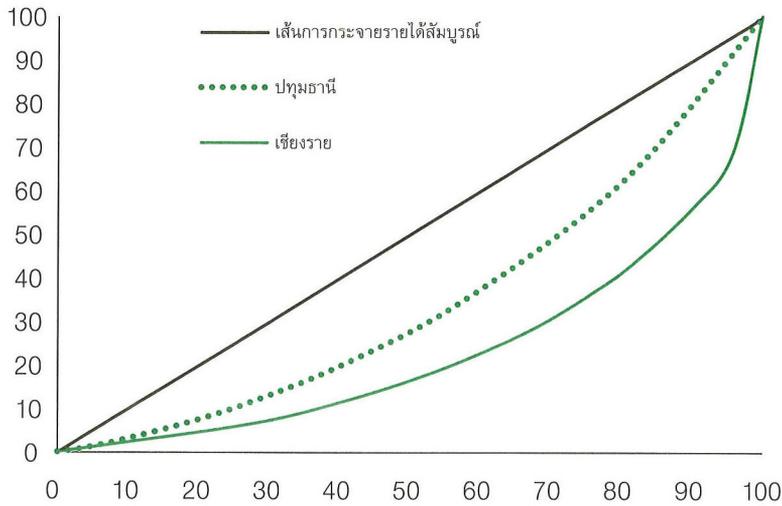
ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 27: เส้นโค้งลอเรนซ์ของประเทศไทย พ.ศ. 2552

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 28: เส้นโค้งลอเรนซ์ของจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2552

ที่มา: โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ